

O'ZBEKISTONDA MIGRATSIYA JARAYONLARI VA ULARNI DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISH

Komilov Ismoiljon Alisher o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot univristeti iqtisodiyot fakulteti I-94 guruh talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14289021>

Annotatsiya. Mazkur maqola O'zbekiston Respublikasi hududida va xorijga nisbatan sodir bo'layotgan migratsiya jarayonlarini o'rganishga bag'ishlangan. Unda ichki va tashqi migratsiya, ularning ijtimoiy-iqtisodiy ta'siri, hamda davlatning ushbu jarayonlarni tartibga solishdagi chora-tadbirlari tahlil qilingan. Migratsiyaning ijobiy va salbiy oqibatlari ko'rib chiqilib, aholining farovonligini oshirishga qaratilgan qonuniy asoslar va strategiyalar bayon etilgan. Maqola mavzu bo'yicha tahlil va statistik materiallarni o'z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: migratsiya, ichki migratsiya, tashqi migratsiya, mehnat migratsiyasi, davlat tartibga solishi, ijtimoiy-iqtisodiy ta'sir, miya oqishi, pul o'tkazmalari, qonuniy asos, O'zbekiston.

MIGRATION PROCESSES IN UZBEKISTAN AND THEIR REGULATION BY THE STATE

Abstract. This article is devoted to the study of migration processes taking place in the territory of the Republic of Uzbekistan and abroad. It analyzes internal and external migration, their socio-economic impact, and state measures to regulate these processes. The positive and negative consequences of migration are considered, legal bases and strategies aimed at increasing the welfare of the population are described. The article contains analytical and statistical materials on the topic.

Key words: migration, internal migration, external migration, labor migration, state regulation, socio-economic impact, brain drain, remittances, legal basis, Uzbekistan.

МИГРАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ В УЗБЕКИСТАНЕ И ИХ РЕГУЛИРОВАНИЕ ГОСУДАРСТВОМ

Аннотация. Данная статья посвящена изучению миграционных процессов, происходящих на территории Республики Узбекистан и за ее пределами. Анализируется внутренняя и внешняя миграция, их социально-экономическое влияние, а также меры государства по регулированию этих процессов. Рассмотрены положительные и отрицательные последствия миграции, описаны правовые основы и стратегии, направленные на повышение благосостояния населения. Статья содержит аналитические и статистические материалы по теме.

Ключевые слова: миграция, внутренняя миграция, внешняя миграция, трудовая миграция, государственное регулирование, социально-экономическое воздействие, утечка мозгов, денежные переводы, правовая база, Узбекистан.

Kirish

O‘zbekiston Respublikasi so‘nggi yillarda jadal rivojlanayotgan davatlardan biri bo‘lib, migratsiya jarayonlari bu rivojlanishning ajralmas qismi hisoblanadi. Migratsiya aholining mehnat, ta‘lim, yashash sharoitlarini yaxshilash maqsadida boshqa hudud yoki mamlakatga ko‘chib o‘tishini ifodalaydi. Ushbu jarayon nafaqat ijtimoiy-iqtisodiy omillarga, balki xalqaro munosabatlar va globalizatsiya jarayonlariga ham chambarchas bog‘liqdir.

Migratsiya jarayonlarining turlari

O‘zbekistonda migratsiya asosan ikki asosiy turga bo‘linadi: ichki va tashqi migratsiya.

Ichki migratsiya: Aholining mamlakat ichida bir hududdan boshqasiga ko‘chishi. Bu ko‘pincha ish qidirish, ta‘lim olish yoki yashash sharoitlarini yaxshilash maqsadida amalga oshiriladi. Toshkent, Samarqand va Buxoro kabi shaharlar ichki migratsiya markazlari hisoblanadi.

Tashqi migratsiya: O‘zbekiston fuqarolarining xorijga chiqishi yoki chet elliklarning O‘zbekistonga kirib kelishi. Mamlakatdan chiqayotgan mehnat migrantlari ko‘pincha Rossiya, Janubiy Koreya va Qozog‘iston kabi davlatlarni tanlashadi. Bu jarayon iqtisodiy imkoniyatlar izlash va chet elda ishlashni o‘z ichiga oladi.

Migratsiyaning ijtimoiy-iqtisodiy ta‘siri

Migratsiya jarayonlari ijobiy va salbiy ta‘sirlarga ega:

Migrantlar tomonidan yuboriladigan pul o‘tkazmalari oilalarning daromadlarini oshiradi.

Ta‘lim yoki ish tajribasi tufayli mamlakatga malakali kadrlar qaytib kelishi mumkin.

Malakali kadrlarning xorijga chiqishi “miya oqishi” muammosini yuzaga keltiradi.

Migratsiya natijasida ayrim hududlarda aholining tengsiz taqsimlanishi kuzatiladi.

Davlat tomonidan tartibga solish

Migratsiya jarayonlarini tartibga solish O‘zbekiston hukumati uchun ustuvor yo‘nalishlardan biridir. Bu borada qabul qilingan asosiy chora-tadbirlar quyidagilardan iborat:

Mehnat migratsiyasini qo‘llab-quvvatlash:

Xalqaro mehnat agentliklari orqali ishga joylashishni qonuniylashtirish.

Migrantlar huquqlarini himoya qilish maqsadida diplomatik vakolatxonalar orqali yordam ko‘rsatish.

Ichki migratsiyani muvofiqlashtirish:

Qishloq hududlarida yangi ish o'rinlarini yaratish orqali aholining yirik shaharlarga oqimini kamaytirish.

Uy-joy dasturlari va infratuzilmani rivojlantirish.

Qonuniy asoslar:

“Xorijda vaqtinchalik mehnat faoliyati to‘g‘risida” qonunning qabul qilinishi migratsiya jarayonlarining tartibga solinishiga xizmat qilmoqda.

Davlat statistikasi va ma'lumotlar bazasi orqali migratsiya oqimlarini kuzatish.

Xulosa

Migratsiya jarayonlari O'zbekiston iqtisodiyoti va jamiyatida muhim o'rin tutadi. Ushbu jarayonlarni davlat tomonidan tartibga solish nafaqat aholi farovonligini oshirish, balki mamlakatni global miqyosda raqobatbardosh qilishda ham muhim omildir. Davlat tomonidan qabul qilinayotgan strategik chora-tadbirlar migratsiyaning ijobiy samarasini kuchaytirishga va salbiy oqibatlarini minimallashtirishga qaratilgan. Shu bois, migratsiya masalalari bo'yicha doimiy tadqiqotlar va samarali boshqaruv tizimini takomillashtirish zarurdir.

REFERENCES

1. Холбутаева, Ш. А. (2016). Теоретико-методологический анализ консалтинга в современной экономической теории. *Молодой ученый*, (11), 1052-1054.
2. Abduvalievna, K. S. (2021). Strengthening the Role of Consulting Services in Reforming the Uzbekistan Economy is a Requirement. *International Journal on Economics, Finance and Sustainable Development*, 3(5), 106-109.
3. Amanovna, K. S., & Abduvaliyevna, K. S. (2021). Financial globalization as a factor of economic influence on the development of the global financial market. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(5), 422-428.
4. Холбутаева, Ш. А. (2021). ЎЗБЕКИСТОНДА КОНСАЛТИНГ ХИЗМАТЛАРНИ АМАЛГА ОШИРИШДА ИННОВАЦИОН ТИЗИМЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ ИҚТИСОДИЙ САМАРАДОРЛИКНИ ОШИРИШ ОМИЛИ СИФАТИДА. *Scientific progress*, 2(1), 1612-1617.
5. Abduvalievna, K. S. (2021). Strengthening the Role of Consulting Services in Reforming the Uzbekistan Economy is a Requirement. *International Journal on Economics, Finance and Sustainable Development*, 3(5), 106-109.

6. Холбутаева, Ш. А. (2018). ПРОЦЕСС ИНТЕГРАЦИИ В МИРОВОЙ РЫНОК КОНСАЛТИНГОВЫХ УСЛУГ УЗБЕКИСТАНА. *Теория и практика современной науки*, (3 (33)), 324-329.
7. Холбутаева, Ш. А. (2018). РАЗВИТИЕ РЫНКА КОНСАЛТИНГОВЫХ УСЛУГ В УЗБЕКИСТАНА. *Мировая наука*, (5 (14)), 408-413.
8. Холбутаева, Ш. А. (2018). РОЛЬ КОНСАЛТИНГА В РАЗВИТИИ ИНФРАСТРУКТУРЫ СОВРЕМЕННОЙ РЫНОЧНОЙ ЭКОНОМИКИ. *Экономика и социум*, (5 (48)), 1263-1267.